

24.2.2

8a (משנה ב') → 9b (ללמוד ולא למד)

1. ואֲשֶׁר יָבֵא אֶת רֵעֵהוּ בַיָּעַר לְחַטֵּב עֵצִים וְנִדְחָה יָדוֹ בְּגִרְזֵן לְכַרֵּת הָעֵץ וְנָשַׁל הַבְּרָזֶל מִן הָעֵץ וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וּמָת הוּא יָנוּס אֶל אַחַת הָעָרִים הָאֵלֶּה וְחָי: דְּבָרִים י"ט, ה
2. ואִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גָּאֵל וְהִשְׁגִּיחַ יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גָאֵלְתוֹ: וְיִקְרָא כֹה, כו
3. יִשָּׂר בְּקֵד וְיִנְיָחַ וְיִתֵּן מַעֲדָנִים לְנַפְשׁוֹ: פ מַשְׁלֵי כ"ט, ק
4. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִטְמֵא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵתוֹף הַקֶּהֱל כִּי אֶת מִקְדָּשׁ ה' טְמֵא מִי נִדָּה לֹא זָרַק עָלָיו טְמֵא הוּא: בַּמִּדְבָּר י"ט, כ
5. שְׁשִׁית יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׂבִיעִי תִשְׁבֹּת וְהָיָה לְאָרֶץ שַׁבָּת וְהָיָה לְאָרֶץ שַׁבָּת: שְׁמוֹת ל"ד, כ"א
6. וּבַשָּׁנָה הַשְּׂבִיעִית שַׁבָּת וְלִתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמַקְלָט לְנוֹס שָׁמָּה כָּל מִכָּה נָפֵשׁ בְּשַׁנְגָּה: בַּמִּדְבָּר ל"ה, טו
7. לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמַקְלָט לְנוֹס שָׁמָּה כָּל מִכָּה נָפֵשׁ בְּשַׁנְגָּה: בַּמִּדְבָּר ל"ה, טו
8. אֲלֵהֶם לֹא תִקְלַל וְנִשְׂיָא בְּעַמֶּךָ לֹא תֵאָר: שְׁמוֹת כ"ב, כז
9. לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלִגְר וְלִתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה לְמַקְלָט לְנוֹס שָׁמָּה כָּל מִכָּה נָפֵשׁ בְּשַׁנְגָּה: בַּמִּדְבָּר ל"ה, טו
10. וְהָיוּ לְכֶם הָעָרִים לְמַקְלָט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הַרְצַח עַד עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: בַּמִּדְבָּר ל"ה, י"ב
11. וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הֲקֵד מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְהוּא בְּעַלְתָּ בְּעַל: בְּרֵאשִׁית כ"ג, ג
12. וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים בַּחֲלֹם גַּם אֲנִכִי יְדַעְתִּי כִּי בְתֵם לְבָבְךָ עֲשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׁךָ גַּם אֲנִכִי אוֹתְךָ מִחֲטוֹ לִי עַל פֶּן לֹא נִתְתִּיךָ לְנֹגַע אֵלַיָּה: בְּרֵאשִׁית כ"ו, ו
13. אֵינְנִי גְדוֹל בְּבֵית הָזֶה מִמְּנִי וְלֹא חָשָׁה מִמְּנִי מֵאוֹמֶה כִּי אִם אוֹתְךָ בְּאִשְׁרֵי אֶתְּ אִשְׁתּוֹ וְאִידָּךְ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לְאֵלֵהֶם: בְּרֵאשִׁית ל"ט, ט
14. וְאַבְיִמֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלָיָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַגּוֹי גַּם צָדִיק תִּהְיֶה: בְּרֵאשִׁית כ"ד, ז
15. וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ וְחַיָּה וְאִם אֵינְךָ מוֹשִׁיב דַּע כִּי מוֹת תָּמוּת אֶתָּה וְכָל אֲשֶׁר לְךָ: בְּרֵאשִׁית כ"ז, ז

I הורג בשוגג locational and circumstantial parameters of משנה ב'

a if: someone throws a rock into the public area and kills someone – גולה

i challenge: this is a case of מזיד

1 answer: case is where he was demolishing his wall

2 block: he still must look where he's throwing the rocks

(a) answer: he's throwing them into a dung heap that is generally used by people – but only at night

(b) and: occasionally used during day → not מזיד (rarely used then); not אונס (sometimes used) → גולה

b if: the person came out after the rock was thrown and "met" it – אינו גולה – as per מצא (v. 1)

i tangent: philological inquiry into מצא (v. 2)

c if: he threw it into his own yard and killed

i if: the victim had permission to be there – גולה; if not – exempt

ii as per: v. 1 – model - a forest is a place where both killer and victim have the right to enter

1 which excludes: the private yard of the בעה"ב

d גלות just as chopping wood is a non-commanded act, only non-commanded acts could lead to גלות

i excluding: father/teacher punishing child/student or ב"ד שליח

ii analysis: student asked רבא – perhaps it even refers to going to chop wood for מצוה (e.g. מערכה)

1 answer: there is no inherent מצוה; if the wood is already chopped, sufficient

(a) challenge: our משנה – if the student studied well, no מצוה to punish him

(b) retort: v. 3 implies that there is a value in corporal punishment in any case

(i) rejected (by himself): אשׁר (v. 1) implies options

1. challenge: אשׁר in v. 4 doesn't imply options – there is מצוה

2. answer: other phrases in that פרשה imply necessary טומאה (and to include מכוסר כפורים)

(c) alternative version: this line of reasoning was used to support ישמעאל in re: vv. 5-6 and דוחה שבת

II גלות: extent of relationships leading to משנה ג'

a All: even son to father, father to son, for any Jew; except for a גר תושב; a ג"ת only generates גלות for another גר תושב

i Father: only if he punished him outside of the context of his training (cf. משנה ב' above)

ii Son: challenge from v. 7 – excludes son killing father from גלות

1 Answer1 (ר"ש is ברייתא: ר"ש) who holds הרג to be "lighter"; סגנת סייף (murder) has כפרה, חנק, שגנת חנק, כפרה (father) doesn't

(a) And: משנה follows רבנן, who hold חנק to be "lighter"

2 Answer2 (רבא) is excluding wounding father בשוגג; כ"ד since he would die במזיד → גלות, קמ"ל

iii For any Jew: includes וכותי עבד; as per ברייתא which makes this reciprocal re: execution and מלקות

1 Challenge: we understand if וכותי עבד kills ישראל; but why the inverse?

(a) Clarification: we understand killing, but (assuming לוקה is case of קללה), v. 8 should exclude עבד

(i) Answer1: case where he testified and הוּם

1. Challenge: an עבד cannot testify

(ii) Answer2: if he hit him with an attack that was פחות מש"פ → מלקות (&no קללה: הכאה)

- iv *Exception: גר תושב*
- 1 *Inference: a ג"ת::non-Jew*
    - (a) *Challenge: end of משנה – he is גולה if he kills another ג"ת*
      - (i) *Resolution (ר' כהנא): if he kills a ישראל, no גלות (killed); if he kills a ג"ת – exile*
    - (b) *Alternate take: vv. vv. 9-10 contradict each other*
      - (i) *Resolution (ר' זכ): as above; if he kills a ישראל no גלות; if he kills another ג"ת – exile*
  - 2 *Challenge: ruling that a גוי and ג"ת who killed – are killed (no גלות);*
    - (a) *Note: ג"ת is equated to גוי; no distinction if he kills his own kind or not – מיתה, no גלות*
      - (i) *Answer1 (ר"ח): if he kills on the way down, which is גלות for ישראל, ג"ת for ג"ת*
        1. *But: if he kills on his way up – פטור בישראל – he is killed*
        2. *Challenge (רבא): the reasoning is convoluted – if בישראל, on the way up is less culpable, why should he be killed for it?*
      - (ii) *Answer2 (רבא): if he thinks its permissible – as per רבא's approach that אומר מותר קרוב למזיד*
  - 3 *Tangent: status of אומר מותר, in case where he thought his intended victim was a בר פטורא*
    - (a) *חייב → קרוב למזיד דבא*
    - (b) *פטור → אונס ד"ח*
      - (i) *Arguments:*
        1. *דבא v. 11 – אבימלך was going to die even though he thought שרה was unmarried*
          - a. *Counter: perhaps it means בידי שמים, as per v. 12*
          - b. *Block: v 13, which is certainly בידי אדם (intended adultery) uses the same phrase*
        2. *אב"י (contra דבא): v. 14 – אבימלך is called "innocent"*
          - a. *Counter: as per שמואל בר נחמני ר' explanation of v. 15*